

Remissvar: ”Möjlighet att leva som andra. Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (SOU 2008:77)”

Frösunda med dotterbolagen Personal Care, Argolis, Marks assistans samt Avenir Center (härefter betecknat Frösunda) önskar härmed lämna remissvar över LSS-kommitténs slutbetänkande ”Möjlighet att leva som andra, ny lag om stöd och service till personer med funktionsnedsättning, SOU 2008:77”. Frösunda redovisar sitt principiella ställningstagande till slutbetänkandet i sin helhet och därefter redovisar Frösunda sin inställning till ett antal av förslagen.

Frösunda är idag en koncern med sju dotterbolag. Totalt omsätter koncernen ca 1 500 miljoner kr, varav ca 1000 miljoner kronor inom affärsområdet personlig assistans. Bolaget har ca 3 500 anställda och hjälper ca 1100 kunder med personlig assistans.

Frösundas övergripande inställning till förslaget i sin totala omfattning

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS samt Lagen om assistansersättning, LASS har på ett avgörande sätt påverkat möjligheten för personer med funktionsnedsättning att leva ett likvärdigt liv som andra medborgare. Ur ett historiskt perspektiv så är lagens tillkomst enligt företrädare för handikapprörelsen den enskilt viktigaste insatsen i syfte att erbjuda en faktisk möjlighet till ett självständigt liv. Den dåvarande socialministern Bengt Westerberg fastställde redan vid lagens tillkomst att den i sin utformning skulle ha en karaktär av pluslag. För perioden 1994 och framåt så har företrädare för riksdag och regering rest frågan om lagens skyddsintresse skulle värnas genom att den blir grundlag.

Enligt Frösundas uppfattning så har LSS en avgörande betydelse för att tillse den enskilda individens rätt till ett likvärdigt liv samt möjligheten att leva som andra. Det är dock viktigt att medel från staten används på ett ändamålsenligt sätt samt kan försvaras i förhållande till skattebetalare och dem som inte är föremål för insatsen. Vi finner det dock olyckligt att staten redan vid lagens tillkomst gjorde felkalkyler beträffande antalet personer som lagen skulle omfatta såväl som den tidsmässiga omfattningen av lagens insatser. Detta har lett till felaktiga antaganden om kostnadsutvecklingen för LSS-insatser i allmänhet och insatsen personlig assistans i

synnerhet. Allmänheten kan med stöd av det nyss anförda vilseledas i sin uppfattning att medel används på ett okontrollerat sätt samt inte används till det som varit syftet. Det förra kritiserade Riksrevisionen i sin rapport gällande statens bristande kontroll av hur pengar utbetalades. I det senare så kan det uppfattas hos allmänheten att anordnare av personlig assistans använder medel på ett sätt som inte är förenliga med syftet. Det är mot bakgrund av detta som ett absolut krav bör resas att alla mottagare av assistansersättning ställs under en kontroll och tillsyn utan några som helst undantag. En ökad kontroll och tillsyn skulle sannolikt öka kvalitén generellt och rensa bort oseriösa aktörer. Frösunda välkomnar förslaget avseende tillsyn och kontroll och finner att detta bör införas så skyndsamt som det är möjligt.

Frösunda finner att LSS bidragit till att personer med omfattande funktionsnedsättning fått möjlighet att på ett förutsägbart sätt kunnat planera sin framtid genom de insatser som har erhållits. Lagen har genom ett antal förändringar samt genom praxis blivit överblickbar och förutsägbar i sin konstruktion. Staten bör mot bakgrund av detta respektera den stabilitet som det nuvarande systemet har. Frösunda menar därför att det är av yttersta vikt att förändringar i systemet noga övervägs och i de fall som förändringar blir aktuellt så skall omfattande konsekvensanalyser upprättas och varje förändring eller befarad försämring ske efter dialog med berörda parter. Detta för att så långt som möjligt bibehålla grundintentionen med ett system som är baserat på kontinuitet och varaktighet.

Frösunda konstaterar att det saknas uttryckliga besparingsnivåer i kommitténs direktiv. Det är mot bakgrund av detta olyckligt att slutbetänkandet redovisar nivåer och beräkningar som delvis är baserade på felaktiga antaganden. Det förefaller som att kommittén i sitt arbete först har definierat en önskad besparingsnivå för att därefter baklänges kalkylera fram modeller för hur detta skall uppnås. Vi menar att föreslagna åtgärder skall åtföljas av kvalitetssäkrade konsekvensanalyser. Det kan inte uteslutas att felaktiga antaganden och ett felaktigt siffermaterial kan skada reformens långsiktiga trovärdighet samt i sin effekt även medför kostnadsökningar.

Under alla förhållanden finner Frösunda det angeläget att ändringar i lagstiftningen sker på ett sätt som är förenligt med de handikappolitiska målen och inte leder till försämringar för den enskilde. Det är även angeläget att staten fastställer den ambitionsnivå som reformen skall genomsyras av för att ge de assistansberättigade en relevant förväntansbild samt i och med verkställandet av lagen utgöra tydliga ramar för anordnarna.

Reformen har sedan den tillkom varit föremål för förändringar och staten hade vid lagändringen 1997 möjligheten att justera kostnadsutvecklingen. Besparingen begränsades vid den tidpunkten och utgångspunkten bör ha varit att staten inte fann skäl att göra några avgörande förändringar. Argumentationsvis så hävdas att ökningen av budgetposten måste dämpas. Det senare utan att det går att härleda i underliggande siffermaterial vad reformen de facto kostar. Redovisningen sker enligt bruttometoden och det saknas beräkningar gällande vilka sysselsättningseffekter och skatteintäkter verksamheterna genererar. Det bör också understrykas att det saknas alternativa

kostnadskalkyler gällande vad andra hjälpinsatser skulle uppgå till. Slutsatsen är ändå att det måste vara ambitionsnivån som avgör vad insatserna får kosta.

Av tillgängliga utredningar så pekar alla entydigt på att insatsen personlig assistans är en ytterst kostnadseffektiv lösning. En forskningsstudie vid Stockholms universitet indikerar dels att insatsen är kostnadseffektiv vid en jämförelse med hemtjänst, och dels så pekar rapporten på att driftsformen är av avgörande betydelse. Sannolikt har landets kommuner en högre egentlig timkostnad för personlig assistans än det schablonbelopp man ersätts med. Detta framgår bland annat av Sveriges Kommuner och Landstings årliga beräkningar av timbeloppet inför regeringens årliga beslut om nästa års nivå. Där uppger SKL konsekvent en högre antagen kostnad per timme än den nivå som regeringen faktiskt fastställer. Detta indikerar också att de privata anordnare som kan driva sina verksamheter med nuvarande ersättningsnivå är kostnadseffektiva.

I specifika jämförelsetal så har assistansersättningen ökat per timme från och med 2003 (198 SEK) till och med 2007 (228 SEK) med 15,2 procent. Under motsvarande period så uppgick inflationen till 12,2 procent, dessa siffror indikerar att ersättningen per timme knappast utgör grund för att en person med funktionsnedsättning blir överkompenserad. Givet detta sammantaget med de pålagor som presenteras i slutbetänkandet avseende till exempel tillstånd, arbetsmiljöarbete och arbetsledning så kan man inte utesluta att vissa anordnare i och med en reducerad ersättning kan tvingas upphöra med sin verksamhet. Det är olyckligt om detta medför att valfriheten inskränks för de assistansberättigade när den personliga assistansen mer än någon annan insats har inneburit att avsikterna bakom den ursprungliga reformen har infriats och personer med funktionsnedsättning har fått mer valfrihet och självbestämmande. Att genomföra besparingar på en ersättningsmodell som redan är ekonomiskt hårt ansträngd kommer att missgynna de assistansberättigade generellt och i synnerhet de med de mest omfattande behoven. De missgynnas dels genom den faktiska nivån på ersättningen dels genom en sannolik inskränkning i brukarens valfrihet.

Det är av stor vikt att de personer som reformen ytterst skulle värna om, det vill säga de personer med mest omfattande funktionsnedsättning och således de personerna med mest omfattande hjälpbehov, ska ha full valfrihet att välja anordnare. Det förefaller som den allmänna uppfattningen hos kommittén är att dessa personer idag är hänvisade till kommunen som anordnare. Det system som skall säkerställa denna reella valfrihet måste således ta hänsyn till att det kanske inte är möjligt ens med ett förhöjt belopp att täcka in samtliga kostnader för assistansen. Det är till exempel inte ovanligt att en kombination av höga löner till följd av behov av särskild kompetens, behov av handledning och omfattande arbetsledning samt behov av särskilda utbildningsinsatser uppstår samtidigt. Staten bör således med hänsyn till den nys redovisade situationen överväga andra ersättningsnivåer eller på annat sätt redovisa hur den assistansberättigade ska få en likvärdig situation som andra.

Sammanfattningsvis så delar Frösunda stora delar av kommitténs uppfattning, vi finner att vissa delar i alla fall är invändningsfria. Frösunda bifaller slutbetänkandet avseende tillstånd och

kontroll men finner att samtliga andra delar bör återvisas för mer ingående beräkningar och konsekvensanalyser. Frösunda redovisar i den fortsatta texten sin inställning till ett antal specifika frågor.

Huvudmannaskap

Frösunda tillstyrker förslaget att det blir ett statligt huvudmannaskap avseende personlig assistans. Med ett samlat huvudmannaskap ökar sannolikheten för enhetlighet i bedömningen. Frösunda vill dock understryka att det är av stor vikt att Försäkringskassan kompenseras ekonomiskt så att de neddragningar avseende personal som nu har varit och blir aktuella inte påverkar hanteringen av enskilda ärenden. Lagstiftaren bör här överväga skärpta sanktionsmöjligheter vid oskäligen utredningstider.

Genom den konstruktion som föreslås i slutbetänkandet avseende kvalifikationsnivå på 20 timmars grundläggande behov och ett avskaffande av 2 punkten 9 § LSS så befarar Frösunda att problemet med parallella utredningar för kommunen inte kommer att försvinna då detta är nödvändigt för att genomföra utredningar om den enskilde omfattas av den nya lagen eller av den nya insatsen personlig service med boendestöd.

Det kan inte uteslutas att Försäkringskassan genom hård tillämpning av lagen kommer att övervältra kostnader på enskilda kommuner. En effekt av detta kan bli att överklagningsfrekvensen ökar och att det eventuellt kommer att vara samma typ av frågor som domstolarna skall hantera som när lagen tillkom 1994.

Besvärande i sammanhanget är att många assistansberättigade som redan varit föremål för många segslitna förhandlingar kan komma att tvingas till samma procedur en gång till. Det bör nog övervägas om inte redan beviljade beslut med stöd av LSS samt LASS skall kunna behållas så att individens livssituation inte försämras eller förändras negativt. Vi vill framhålla att det inte kan vara acceptabelt utifrån de handikappolitiska målen att försämrings en enskilds situation. Frösunda tillstyrker förslaget avseende huvudmannaskapet med reservation att personer med ovan angivna beslut kan behålla insatsen, alternativt införa övergångsbestämmelser.

Enhetlig modell för bedömningen av behov

I slutbetänkandet så anges att besparingseffekten uppgår till 2 100 MKR årligen vid införandet av en enhetlig modell. Frösunda delar utredningens uppfattning att det är oacceptabelt att det finns stora skillnader över landet och ibland inom samma Försäkringskassa. Frösunda ställer sig dock tveksam till de slutsatser som utredningen indikerar. Hänvisning till WHO:s definition av funktionshinder: "Att det är den begränsning eller det hinder som gör att en människa till följd av skada inte kan utföra en aktivitet på ett sätt som andra och att ett handikapp är en beteckning för

de konsekvenser som följer av ett funktionshinder. Handikapp är något relativt och uppstår i samspelet mellan den enskilde och den omkringliggande miljön." Definitionen har antagits av staten och i kombination med FN:s standardregler avseende individens lika värde samt dennes möjligheter att delta i samhället utifrån de normer som gäller andra individer i samhället. Med det sagt är det troligt att utredningar kan variera i såväl omfattning som utformning. Frösunda finner emellertid att en enhetlig metodik kan vara ett hjälpmedel för att bedöma ett ärende utifrån ett rätts säkerhetsperspektiv. Det är dock tveksamt om en myndighet har en laglig rätt att neka en person att leva sitt liv så som den själv önskar. Lagstiftaren bör i de fall som begränsningar skall göras fundera över lydelsen "att den enskildes faktiska hjälpbehov skall tillgodoses".

Det är olyckligt att kommittén beräknar kostnadsdämpningen till angiven nivå och således föregriper processen med slutsatsen att det genomsnittliga beslutet minskar från 108 timmar i snitt vid utgången av 2008 till genomsnittligt 100 timmar vid tidpunkten för införandet av den nya lagen. Frösunda ställer sig positiv till en enhetlig metod, men vi menar att en eventuell besparing först kan märkas då de nya besluten vinner laga kraft. Det är inte förenligt med ett rättssamhälle att utgå från att gruppen personer med funktionsnedsättning har blivit överkompenserade historiskt sett. Frösunda finner det angeläget att den assistansberättigades beslut avseende tid inte baseras på ett minuträknande som innebär att insatsen är "uppstyckad" över dygnet. Frösunda finner att besluten skall innefatta den totala tiden som en aktivitet tar och inte enbart grunda sig på en uppfattning av "aktiv tid".

Om enhetliga bedömningskriterier leder till färre timmar per brukare uppstår en skillnad mellan tidigare "beviljat antal timmar" och nu "faktiskt beviljat antal timmar". Skillnaden kan antingen förklaras av att den assistansberättigade tidigare varit överkompenserad eller av att den assistansberättigade har ett behov som inte blir tillgodosett genom det nya beslutet. I det senare fallet blir följdfrågan om detta behov kommer att tillgodoses via någon annan insats och att det i så fall då uppstår en motsvarande kostnad.

Borttagandet av det femte grundläggande behovet

Frösunda avvisar ett borttagande av rubricerat behov i sin helhet. Vi vill i anslutning till detta inledningsvis återkomma till syftet med lagen som var att stödja personer med de mest omfattande hjälpbehoven. Regeringens ursprungliga förslag ändrades av socialutskottet med motiveringen att vissa psykiskt funktionshindrade borde inkluderas i lagrummet. Vid genomgång av praxis så kan det noteras att de personer som har erhållit insatser med stöd av nuvarande lagstiftning är till exempel diagnosgrupper inom autism och autismspektrumstörning, ALS samt vissa psykiska funktionsnedsättningar.

Frösunda finner att ett borttagande av det femte rekvisitet skulle innebära att stora grupper inom den lagstiftning som socialutskottet ansåg skulle ha rätt till insatsen skulle förlora denna vid föreslagen lagändring. Kommittén har hela tiden kommunicerat att de inte skall ske försämringar

för någon grupp eller någon person med en specifik diagnos eller funktionsnedsättning. Det aktuella lagförslaget innebär att flera grupper av personer med funktionsnedsättningar helt förlorar rätten till insatsen personlig assistans. Frösunda delar utskottets ursprungliga uppfattning avseende vilka grupper som skall omfattas av lagen och finner att praxis i allt väsentligt har haft en sådan inriktning.

Vi vill anknyta till den problembild som slutbetänkandet redovisar i huvudsak avseende insatsen "aktiv tillsyn". Frösunda delar i och för sig uppfattningen att vissa redovisade tvångsinsatser sannolikt inte är förenliga med grundintentionerna avseende inflytande och delaktighet. Frösunda finner dock att detta problem bör kunna hanteras inom lagrummet. Vi vill exemplifiera med ett verkligt fall:

En assistansberättigad med diagnosen autism bodde vid en tidpunkt i familjen. Personen hade begränsade insatser avseende personlig assistans. Dokumentation utvisar att personen som var utåtagerande hade slagit sönder stora delar av bostaden och saknade insikt i vad som var farligt, vilket ytterst kunde innebära livsfara för den enskilde och dennes omgivning. Genom en utökning av den personliga assistansen så möjliggjordes en flytt till egen lägenhet eftersom personen var över 18 år och det var en del av frigörelseprocessen. Den personliga assistansen omfattning ökade och var till stora delar hänförligt till "aktiv tillsyn" för att förhindra skada. Under natten så var personalen ensam, men var i den berättigades absoluta närhet. Detta innebar att den personliga assistenten kunde förebygga och förhindra att den assistansberättigade skadade sig själv och sin omgivning.

Frösunda vill med detta exempel åskådliggöra att det ibland saknas alternativ till personlig assistans och att omfattningen skall vara i paritet med det aktuella hjälpbehovet. Frösundas inställning är dock att samtliga åtgärder i förhållande till den enskilde aldrig får vara kränkande, men alltid skall vara hjälpande. Ett annat exempel på samma tema är ett palliativt ärende:

En småbarnsmamma som var under 30 år hade erhållit diagnosen cancer. Assistansinsatserna var i stora delar hänförliga till omvårdnad. Barnen som vid tidpunkten alla var under 6 år hade möjlighet att få tillbringa den sista tiden med sin mamma i hemmet vilket inte skulle ha varit möjligt om alternativet istället hade varit sjukhus eller hospis.

Frösunda finner att den försämring som ett borttagande av rekvisitet skulle innebära rimligtvis inte kan stå i rimlig proportion till besparingseffekten. Under alla förhållanden kan ändringen leda till att stora grupper riskerar att förlora en livsviktig insats.

Dubbelassistans

Av slutbetänkandet framgår att dubbelassistans snarare skall ses som en alternativ regel då andra insatser i form av till exempel bostadsanpassning inte kan ske. Frösunda noterar redan idag stora skillnader avseende hjälpmedelstildelningen samt bostadsanpassningsåtgärder runt om i landet. Det kan vidare konstateras att den så kallade LOKAH-rapporten avseende ansvaret för hjälpmedel inte accepteras av alla landsting. Frösunda har principiellt inget att invända mot

förslaget att minska antalet personer i den enskildes hem. Vår utgångspunkt är emellertid att den enskildes livssituation så långt som möjligt bör värnas och att den personliga integriteten påverkas negativt med antalet personer som vistas i dennes hem.

Det är inte förenligt med Frösundas ansvar som arbetsgivare att tillåta en arbetsmiljö som ur ett belastningsergonomiskt perspektiv skulle kunna vara skadligt för den personliga assistenten. Det är av yttersta vikt att inte begränsa en person med funktionsnedsättning möjlighet till rörelsefrihet utanför det egna hemmet. Att utgå från att tekniska hjälpmedel skulle kunna ersätta dubbelassistans vid sådana förhållanden är snarast att betrakta som en utopi. Staten bör här noga väga den enskilde assistentens arbetsituation och det av EU fastställda skyddsintresset för arbetstagaren mot den kostnadsbesparing som förslaget avser.

Frösunda tillstyrker förslaget på så sätt att dubbelassistans fortsatt skall vara en rättighet och tidsmässigt beräknas i beslutet; och först när detta behov faktiskt ersatts med alternativ så skall avdrag ske. Integritetsaspekten bör under samtliga förhållanden värnas.

För att över huvud taget kunna hantera frågan om hjälpmedel som ersättning för dubbelassistans måste finansieringen av hjälpmedel få en definitiv lösning. Antingen skall det fastställas att sjukvårdshuvudmannen har det totala ansvaret för hjälpmedel eller skall timbeloppet justeras så att det inrymmer kostnader för hjälpmedel.

Ersättning

Angiven rubrik innefattar ett antal underrubriker.

Vår utgångspunkt är att den ersättning som staten ger den berättigade skall vara i sådan omfattning att det i praktiken finns möjligheter och förutsättningar att välja anordnare oberoende av hur omfattande funktionsnedsättning och hjälpbehov en person har. Samtliga skyldigheter som anordnaren åläggs i verksamheten, till exempel förslaget om tillstånd och tillsyn, skall ersättas. Stödet för detta resonemang beläggs vi under respektive underrubrik.

Sjuklön

Lagens konstruktion har fastställt för den enskildes avgörande inflytande över hur och av vem assistansen skall utföras.

JO har i ett avgörande diskuterat hur vidsträckt den enskildes inflytande de facto skall vara. Slutsatsen är att inflytandet är omfattande och det skall vara särskilda omständigheter om inskränkningar kan göras. Frösunda finner i likhet med JO att givet lagens nuvarande konstruktion så begränsas anordnarens möjligheter att neka någon person anställning om det inte föreligger särskilda omständigheter. Det kan inte uteslutas att den enskilde önskar en person som har en omfattande sjukhistorik oberoende orsak. Visserligen är det anordnaren som rent faktiskt till exempel utbetalar löner, men kostnaden är av ersättningsgill natur och i förlängningen så

belastas den enskilde. Det är viktigt att staten på ett ansvarsfullt vis värnar den enskildes möjligheter till ersättning.

Frösunda delar generellt sett slutbetänkandets uppfattning att ersättning skall ske inom ramen för schablonen och i vissa fall inom ramen för ett förhöjt belopp. Detta uppmuntrar anordnaren att värna goda arbetsvillkor och en sund arbetsmiljö. Värt att notera är att ingen annan verksamhet har den ersättningsmodell avseende sjuklöner som lagen med nuvarande konstruktion har.

Beträffande den beräkningsgrund som slutbetänkandet anger så avvisar Frösunda denna i sin helhet och vi åberopar till stöd för detta att den försäkring som är utgångspunkten ersätter kostnader först efter fjärde dagen. Av tillgänglig statistik så är de flesta sjukskrivningar inom intervallet 1-3 dagar, dag ett är semesterlönegrundande samt pensionsgrundande, dag två och framåt utgår därutöver även lön samt i vissa fall ersättning inom ramen för ITP-planen. Frösunda finner att förslaget kommer att begränsa den enskildes valfrihet då det enbart är kommuner och i vissa fall stora anordnare som genom allokeringmöjligheter kan bära kostanden. Förslaget strider även mot den grundläggande principen om faktisk kostnadstäckning för den enskilde. Frösunda avstyrker beräkningsgrunden men tillstyrker principen.

Differentiering av ersättningen

Slutbetänkandet gör gällande att det föreligger övervältringseffekter som leder till oskäligen vinstmarginaler genom att anordnare enbart utför personlig assistans på tid som inte medför kostnader i form av OB-ersättning. Frösunda har inte inledningsvis noterat denna omständighet vid kontakt med andra anordnare, men ställer sig bakom principen att kostnader inte skall vältras över på annan anordnare.

Beträffande frågan avseende differentiering så avvisar Frösunda inte förslaget i sin helhet, men finner att beräkningsgrunderna är undermåliga och inte speglar verkligheten. Till exempel har den antagna fördelningen mellan tid som berättigar till OB-ersättning och övrig tid inte kvalitetssäkrats. Konsekvenserna av att tillämpa en differentierad ersättning baserad på oriktiga antaganden kan bli dramatiska. Detta gäller inte minst de pågående uppdrag där ersättningen plötsligt sänks dramatiskt.

Övriga kostnader

Frösunda avvisar bestämt slutbetänkandets förslag på uppräknings av administrativa kostnader och dels påståendet avseende överkompensation. Sedan lagen infördes 1994 har kostnaderna kopplade till administration av uppdragen genom olika pålagor ökat väsentligt. Genom slutbetänkandets olika förslag tillkommer ytterligare kostnader gällande till exempel tillstånd och tillsyn, redovisning och arbetsledning med tillhörande arbetsmiljöarbete. Huvuddelen av de kostnader som inte är rena löne- och lönebikostnader för assistenter avser löner för administrativ personal varför dessa kostnader bör uppräknas på motsvarande sätt som assistenternas löner.

Frösunda avstyrker förslaget avseende nettoprisindex samt återställande av kostnadsläget.

Ersättning vid sjukhusvistelse samt dödsfall

Frösunda är starkt oroad över utvecklingen som redogörs under denna punkt. Försäkringskassan har tillämpat principen att ersättning skall utgå under den tid som den enskilde är intagen på sjukhus under maximalt fyra veckor samt utge ersättning vid dödsfall motsvarande uppsägningstid enligt kollektivavtal. Tiden skulle jämföras med lämnad assistans. Efter avgörandet vid Kammarrätten i Göteborg mål nr 876-05 ändrade emellertid Försäkringskassan sin uppfattning och avslår numera ersättning vid de ovan angivna situationerna. Bakgrunden är en bokstavstolkning av förordningen om assistansersättning vilket innebär att det enbart är de personer som är egna arbetsgivare som har rätt till ersättning nu.

Frösunda finner varken detta förenligt med grundlag eller EU-lagstiftning att bara vissa driftsformer skall ha rätt till ersättning, detta utgör ett konkurrenshinder. Frösunda finner inte heller att denna praktiska tillämpning av lagen utgör grund för att uppnå portalparagrafen avseende kontinuitet samt varaktighet inom lagen. Effekten är att den assistansberättigade riskerar att förlora sina personliga assistenter när denne är inlagd på sjukhus, vilket innebär att nya måste rekryteras med allt vad det innebär av påfrestningar för en redan utsatt person. Försäkringskassan har vid upprepade tillfällen förordnat att den enskilde skall få behålla sina assistenter under max 6 månader för att därigenom skapa trygghet.

Frösunda finner det angeläget att staten omedelbart löser detta problem eftersom det skapar oöverblickbara konsekvenser för den enskilde och dennes anordnare. Frösunda rekommenderar att riksdagen omedelbart ändrar lydelsen gällande 6 § förordningen om assistansersättning enligt följande:

Nuvarande

6 § Med lämnad assistans enligt 10 § lagen (1993:389) om assistansersättning jämföras tid efter det att den ersättningsberättigade har avlidit eller intagits på institution eller liknande, i den mån assistenten inte kan få annat godtagbart arbete och därför uppbär lön från den ersättningsberättigade. Detta gäller dock högst under tid motsvarande uppsägningstid som följer av lag.

Med lämnad assistans jämföras också tid för vilken assistenten får sjuklön av den ersättningsberättigade.

Förslag

6 § Med lämnad assistans enligt 10 § lagen (1993:389) om assistansersättning jämföras tid efter det att den ersättningsberättigade har avlidit eller intagits på institution eller liknande, Detta gäller dock högst under 6 månader vid sjukhusvistelse eller institutionsvård och i den mån assistenten inte kan få annat godtagbart arbete och därför uppbär lön från den ersättningsberättigade eller dennes anordnare.

Vid dödsfall skall ersättning utgå högst under tid motsvarande uppsägningstid som följer av lag eller kollektivavtal.

Med lämnad assistans jämföras också tid för vilken assistenten får sjuklön av den ersättningsberättigade eller dennes anordnare.

Tillstånd

Frösunda välkomnar förslaget gällande tillstånd och tillsyn. Vi finner att detta bör införas så snart det är möjligt. Motiveringen är att ett tillstånd skulle ange den ambitionsnivån som staten vill ha inom reformen, det skulle med utgångspunkt från detta vara möjligt att beräkna alla andra kostnader då nivåer blir kända. Tillståndsplikt skulle vara ett verktyg att följa upp och begränsa ett oseriöst användande av statliga medel och i sin effekt vara ett verktyg att försvara reformen i förhållande till allmänheten. Tillståndet skulle vidare vara ett verktyg för de assistansberättigade vid valet av anordnare och därigenom skulle staten uppnå ett visst skydd för de mest utsatta grupperna. Frösunda tillstyrker förslaget.

Arbetsledning

Av slutbetänkandet så redovisas dels det antal personliga assistenter som är underställda personer med en arbetsledande funktion inom olika driftsformer, och dels så redovisas den upplevda kvalitet som arbetsledningen har vid utförandet av assistansen. Frösunda noterar dock att kostnaderna för arbetsledning inte är beräknade och inte ersätts överhuvudtaget. Lagens konstruktion medför att den assistansberättigade skall ha ett avgörande inflytande över insatsen.

Utgångspunkten i nu aktuell lagstiftning är att den enskilde skall ansvara för arbetsledning etc. Praxis visar att för de fall som den enskilde inte klarar av arbetsledning så skall ersättning utgå inom ramen för ett förhöjt belopp. Frösunda är starkt kritisk mot detta upplägg. Det kan inte vara förenligt med lagstiftningen att en enskild individ utan eventuell ersättning skall inta ett arbetsgivaransvar för arbetstagaren och inom ramen för detta ansvara för arbetsledning. Detta synsätt innebär också att arbetstagaren både blir vårdgivare i förhållande till den berättigade och att den assistansberättigade samtidigt blir den anställdes chef.

Frösunda finner att det inte är acceptabelt ur ett skyddsintresse för arbetstagaren att systemet tillämpas. Frösunda kräver att staten slutgiltigt anger vad arbetsledning skall innefatta, till vilka nivåer samt anger ersättning för kostnadsslaget.

Personlig service med boendestöd

Frösunda finner att den föreslagna insatsen är otydlig i sin beskrivning i slutbetänkandet. Det är svårt att överblicka de konsekvenser ändringen medför och det förefaller osäkert om den nya insatsen kommer att innebära valfrihet för den enskilde. Frösunda har dock intagit utgångspunkten att insatsen i sin karaktär kommer att vara något "mitemellan" personlig assistans och hemtjänst. Redan denna positionering innebär kraftigt försämrade villkor för de personer som kommer att förlora sin personliga assistans och erhålla den nya insatsen, detta då

nivån kommer att glida i sin bedömning mot skäligen istället för goda livsvillkor. Förslaget strider således redan här mot den intention kommittén haft om att undvika försämring.

Den nya insatsen kommer att vara maximerad till 40 timmar per vecka. Frösunda hittar inga bärande argument för denna begränsning, i vart fall går detta inte att härleda i slutbetänkandet. Frösunda befarar att den enskilde inte har möjlighet att överblicka vad lagändringen innebär i praktiken avseende valet av anordnare. I praktiken innebär slutbetänkandet att personlig assistans för personer med ett grundläggande hjälpbehov under 20 timmar/vecka helt tas bort. Frösunda finner att förslaget inte är tillräckligt genomarbetat och det saknas tydlighet i vad förslaget åsyftar vilket innebär att remissinstanserna inte har möjlighet att överblicka förslaget. Frösunda avstyrker förslaget i sin helhet med motiveringen att det brister i tydlighet och att en konsekvensanalys saknas.

Barnperspektivet

Frösunda bifaller förslaget, men vill understryka att utdrag från belastningsregistret skall omfatta samtlig personal och inte enbart de som arbetar med barn.

Sysselsättning

Frösunda ställer sig bakom förslaget som möjliggör att personer med psykiska funktionsnedsättningar i personkrets 3 ges möjlighet till insatsen daglig verksamhet samt ambitionen att utöka denna rätt till alla som tillhör LSS-personkrets.

2009-02-05

För Frösunda LSS AB

Göran Fredriksson

Verkställande direktör